

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
доцента Дудікової Лариси Володимирівни на дисертацію Ілясової
Юлії Станіславівни «Професійна підготовка майбутніх молодших
медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін» на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – професійна
освіта (за спеціалізаціями)**

На сучасному етапі реформування національної системи охорони здоров'я особливо зростає актуальність забезпечення якості підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки медичних працівників. В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС наголошується на необхідності реформування медичної галузі відповідно до Європейського плану дій. Саме тому Міністерство охорони здоров'я запропонувало Національну стратегію реформування системи охорони здоров'я в Україні. Даний документ серед пріоритетних завдань визначає підвищення якості підготовки медичних фахівців, інтеграцію медичної освіти і науки, покращення медичної допомоги населенню, а також забезпечення конкурентоспроможності випускників медичних закладів освіти на вітчизняному та міжнародному ринках праці.

Одним із важливих напрямів підвищення якості клінічної медицини є підготовка високопрофесійних компетентних фахівців. Не секрет, що якість медичного обслуговування населення та діяльності закладів, установ, організацій, підприємств охорони здоров'я напряму залежить від кваліфікації, професійного рівня молодших спеціалістів з медичною освітою. Саме тому зростає актуальність професійної підготовки майбутнього молодшого медичного спеціаліста, який володіє необхідними знаннями й уміннями, достатнім рівнем інтелекту, вміє клінічно та творчо мислити, є конкурентоздатним на сучасному ринку праці, орієнтується в суміжних сферах діяльності, готовий до постійного професійного зростання, а також наділений важливими життєвими цінностями, зокрема милосердям, терпінням, добротою і співчуттям. У своїй професійній діяльності вони повинні вміти виконувати сучасні діагностичні, лікувальні і фізіотерапевтичні процедури, а також

оперувати новітнім медичним обладнанням.

Авторка наводить низку суперечностей, які доводять, що наявна система підготовки майбутнього молодшого медичного спеціаліста не забезпечує виконання зазначених цілей і пропонує один із шляхів її розв'язання – визначення, теоретичне обґрунтування моделі професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін та педагогічних умов її реалізації.

Дисертанткою достатньо обґрунтовано доведено актуальність теми дисертаційного дослідження, правильно визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, а відповідно й теоретичну основу, джерелознавчу базу і ґрунтовно окреслено комплекс методів та сутність основних результатів дослідження.

На основі аналізу теоретичного й практичного стану проблеми дисертантка виокремлює такі завдання: проаналізувати стан дослідженості проблеми професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів під час вивчення фахових дисциплін у світовій і вітчизняній медичній освіті; розробити критерії, показники та визначити рівні готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійної діяльності; обґрунтувати педагогічні умови професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін і розробити модель їх реалізації; експериментально перевірити ефективність реалізації педагогічних умов і розробленої моделі професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін, укласти відповідні методичні рекомендації для викладачів фахових дисциплін.

Беручи до уваги все вище зазначене, можна стверджувати, що тема дисертаційного дослідження Юлії Станіславівни Ілясової є актуальна та важлива для теорії і методики професійної освіти.

Позитивно, що у дисертації висвітлено теоретичне обґрунтування і запропоновано нове вирішення проблеми підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів. Основні

положення дослідження теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено. Отримані результати підтвердили правильність висунутої у роботі гіпотези. Реалізація мети та завдання дає підстави сформулювати загальні висновки та рекомендації.

Для успішного розв'язання завдань дослідження Юлія Станіславівна Ілясова використала теоретичні й емпіричні методи дослідження, серед яких варто відзначити моделювання процесу професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін, порівняльний аналіз і прогнозування результатів.

Значимість роботи посилює і те, що її виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідницьких робіт Вінницького медичного коледжу імені акад. Д. К. Заболотного: «Формування професійної компетентності у студентів через впровадження інноваційних технологій навчання та вдосконалення навчально-виховного процесу на основі розвитку самостійної та творчої активності викладачів та студентів» (протокол № 1 від 11 вересня 2012 р.), «Розвиток професійних здібностей через формування креативності у студентів-медиків шляхом застосування інноваційних технологій в освітньому процесі» (протокол № 10 від 29 травня 2019 р.). Тему дисертації затверджено вченою радою Вінницького державного педагогічного університету (протокол № 4 від 27 жовтня 2017 р.) та узгоджено в Міжвідомчій Раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 6 від 28 листопада 2017 р.).

Відповідно до теми дисертації Юлія Станіславівна Ілясова чітко сформулювала науковий апарат дослідження, застосувала адекватні завданням методи наукового пошуку, що дало можливість успішно досягти поставленої мети. Заслуговує на позитивну оцінку докладне й ретельне формулювання понятійно-термінологічного апарату дисертаційної роботи, в рамках якого авторкою уточнено поняття «деонтологічна компетентність», «готовність майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійної діяльності» і «професійна підготовка молодших медичних спеціалістів».

Дисертантка є переконливою в обґрунтуванні методологічних і теоретичних основ дослідження, які подано у вступі. У межах останнього, крім того, відзначено наукову новизну, теоретичну й практичну значущість роботи; відображено ступінь апробації та рівень впровадження результатів; подано загальну інформацію про власну видавничу діяльність за проблемою дослідження.

У першому розділі дисертанткою послідовно та логічно схарактеризовано сучасний стан вітчизняної професійної підготовки молодших медичних спеціалістів. Заслуговує на схвалення ретельний аналіз джерельної бази дослідження (державні документи в галузі освіти; наукова література; дисертаційні дослідження тощо). Авторка визначає основні недоліки у вітчизняній системі медичної освіти, серед них: низька мотивація студентів і викладачів до самовдосконалення; обмежена кількість клінічних баз і недостатнє їх використання в освітньому процесі; низький рівень інформатизації освітньої галузі; недостатній рівень знань і практичної підготовки випускників медичних закладів освіти; неузгодженість і перенавантаження навчальних і робочих програм; відсутність взаємодії між роботодавцями та медичними закладами освіти; традиційні методики викладання в навчанні й ін.

Авторкою здійснено детальний аналіз зарубіжного досвіду медичної освіти. Визначено переваги та недоліки закордонної професійної підготовки майбутніх медичних спеціалістів у порівнянні з вітчизняною медичною освітою. Ілясова Юлія Станіславівна акцентує увагу на тому, що за кордоном більше уваги приділяють вивченню фахових дисциплін і впроваджують в освітній процес значну кількість годин, розрахованих на практичне навчання в симуляційних кабінетах і на клінічних базах. Дисертанткою зроблено висновок, в Європейських медичних освітніх закладах активно впроваджуються в освітній процес технології контекстного навчання й ІКТ, багато уваги приділяється формуванню деонтологічної компетентності в процесі професійної підготовки студентів-медиків.

Згідно другого завдання дослідження Ілясовою Юлією Станіславівною розроблено структуру готовності майбутніх молодших медичних спеціалістів до професійної діяльності. Заслуговує на схвалення детальний опис кожного з показників (мотиваційного, когнітивно-діяльнісного та особистісного), критеріїв (мотиваційного, когнітивного, діяльнісного, деонтологічного і рефлексивного) і рівнів (високого, середнього і низького).

У другому розділі дисертантка розробила модель професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін, яка містить чотири взаємопов'язаних блоки: цільовий, теоретико-методологічний, змістово-технологічний і результативний, а також обґрунтувала комплекс педагогічних умов, зокрема створення і моделювання предметного та соціального контексту в студентів-медиків; формування деонтологічної компетентності в майбутніх молодших медичних спеціалістів; використання інноваційних інтернет-технологій навчання й оцінювання.

У третьому розділі дослідження дисертанткою подано методику проведення та етапи експериментальної роботи, результати педагогічного експерименту, проаналізовано їх статистичну достовірність і виконано інтерпретацію одержаних даних. Експериментальний матеріал третього розділу свідчить про те, що авторка володіє методами якісного й кількісного аналізу дослідження. Одержані результати базуються на достатній кількості спостережень: у дослідженні взяли участь 397 студентів і 70 викладачів фахових дисциплін Вінницького, Погребищенського, Бершадського, Могилів-Подільського та Гайсинського медичних коледжів. Результати експериментальної роботи доводять доцільність впровадження в освітній процес розробленої педагогічної моделі та впровадження педагогічних умов професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів.

Одержані результати дослідження належно оброблені за допомогою програми MS Excel методами математичної статистики в програмному пакеті SPSS 16.0 (Statistical Package for Social Science – Статистичний пакет для соціальних наук), що забезпечило достовірність одержаних результатів, які

узагальнені у 27 таблицях та ілюстровані 10 рисунками.

Висновки до роботи базуються на результатах дослідження і висвітлюють її сутність. У процесі дослідження дисертантці вдалося вирішити поставлені завдання. Матеріали дисертаційного пошуку відображені в наукових статтях. Результати дослідження доповідалися на 15 науково-практичних конференціях. Автором опубліковано 12 статей (із них 8 статей одноосібно – у провідних наукових фахових виданнях України, 1 – в співавторстві; 1 – в науковому фаховому виданні (Білорусь); 2 статті одноосібно – в періодичних наукових виданнях Європейського Союзу (Німеччина, Польща).

Одержані результати дисертаційного дослідження мають вагоме практичне значення для медичної освіти. За результатами дослідження впроваджено в практику роботи навчальний посібник «Медсестринство в психіатрії та наркології», підручник «Медсестринство в дитячій інфектології» в співавторстві, «Навчально-практичний посібник з психіатрії» в співавторстві, «Навчальний посібник з неврології» в співавторстві; електронні навчальні посібники «Медсестринство в психіатрії та наркології» і «Неврологія та психіатрія»; веб-блог «Вчимося та вчимо по-новому», навчальні ментальні карти та комплекс онлайн-вправ сервісу Learning Apps із навчальних дисциплін «Психіатрія та наркологія», «Медсестринство в психіатрії та наркології» і «Неврологія і психіатрія» для ресурсного супроводу самостійної роботи студентів медичних коледжів. Авторкою укладено методичні рекомендації для викладачів фахових дисциплін.

Крім того, практичне значення одержаних результатів дослідження засвідчує їх впровадження в освітній процес Вінницького медичного коледжу імені Д. К. Заболотного (довідка № 551 від 16.10.2019), Бершадського (довідка № 05 від 14.01.2019), Гайсинського (довідка № 14 від 17.01.2019), Могилів-Подільського (довідка № 01/63 від. 04.02.2019) та Погребищенського (довідка № 01-37/29 від 28.01.2019) медичних коледжів.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання авторці:

1. На с. 27 дисертації назва другої педагогічної умови дослідження – «формування деонтологічної компетентності в майбутніх молодших медичних спеціалістів», проте на с. 167 її назва дещо відмінна, а саме «формування деонтологічної компетентності в процесі професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів».

2. На графічному рисунку моделі професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін на с. 103 варто було б виокремити дидактичні і специфічні принципи, на якому базується дослідження.

3. Під час проведення формувального експерименту, на нашу думку, необхідно було виявити залежність ефективності розроблених дисертанткою педагогічних умов професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін від індивідуальних особливостей студентів. У кожного студента виявляються індивідуально такі важливі характеристики, як особливості ціннісних орієнтацій, мотивації, темпераменту, мислення тощо. У цьому контексті доцільно прослідкувати динаміку кожного студента формування досліджуваного феномена.

4. Беручи до уваги практичну значимість дослідження, бажано було б у дисертації розкрити методичні рекомендації щодо професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін як для викладачів, так і для студентів.

5. У дисертації авторка, на основі вивчення наукової літератури та результатів аналізу досвіду організації професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів, наводить суперечності, які супроводжують цей процес. Однак потребує пояснення, чи вдалося авторці розв'язати їх у процесі дослідження.

6. Текст дисертації містить деякі огріхи, зокрема трапляються повтори, мовностилістичні погрішності, неточності у використанні розділових знаків. Допущено помилки в написанні англomовного слова colleges (с. 8, 10, 16).

Проте, висловлені міркування не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Ілясової Юлії Станіславівни, яка містить всі ознаки кваліфікаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Ілясової Юлії Станіславівни «Професійна підготовка майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 015 – Професійна освіта, є завершеною, самостійною, науковою роботою, яка виконана на сучасному науково-методичному рівні, що в сукупності вирішують актуальну науково-практичну задачу професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі вивчення фахових дисциплін. Аналіз дисертації й опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження Ілясової Юлії Станіславівни за актуальністю, методичним рівнем виконання, об'ємом проведених досліджень та одержаних результатів, повнотою викладення матеріалів, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням повністю відповідає вимогам п. 10 та п. 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 року, а її авторка, Ілясова Юлія Станіславівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – професійна освіта.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри іноземних мов
з курсом латинської мови та медичної
термінології Вінницького національного
медичного університету імені М.І. Пирогова,
доктор педагогічних наук, доцент,

Л. В. Дудікова

Підпис	<u>Дудікової Л.В.</u>
завіряю	<u>Ст. м.с.с.с.</u> відділу кадрів
	Вінницького національного
	медичного університету
	ім. М. І. Пирогова
	<u>Л.В. Дудікова</u>
	«__» __ 20__ р.